

INAUGURACIÓ DE LA JORNADA

JOSEP M. MARTÍ MARTÍ

President de la Societat Catalana de Comunicació

La Societat Catalana de Comunicació (SCC), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, aplega més d'un centenar de persones que es dediquen a la investigació en matèria de comunicació social; les activitats que realitza la nostra entitat se centren a impulsar recerques específiques en aquesta matèria, però també a organitzar debats i jornades d'anàlisi com la que avui us presentem.

La ràdio i la televisió públiques al segle XXI constitueix l'expressió d'una convergència d'interessos i de voluntat de col·laboració entre el Col·legi de Periodistes de Catalunya i la nostra societat, en sintonia també amb una preocupació sentida socialment com és la problemàtica a la qual han de fer front els mitjans de comunicació de titularitat pública al nostre país i, en general, a la resta d'Europa.

Des dels inicis de la ràdio els anys vint, arreu del món es van configurar dos models de radiodifusió: l'anomenat «liberal» i el públic; el primer, fonamentat en la utilització privada de l'espectre radioelèctric, va arrelar als Estats Units i, amb els anys, s'ha convertit en el paradigma d'un sistema basat en un mercat d'oferta i de demanda, finançat per la publicitat, i que té com a finalitat la producció d'audiència.

El segon model, el públic, té com a punt de partida la concepció d'alguns estats sobre la capacitat limitada de l'espectre, la necessitat de controlar-lo i de donar una funció social al nou mitjà de comunicació que naixia; per això, la major part de països europeus van decidir explotar l'espai hertzià directament per mitjà de societats públiques, la finalitat de les quals, segons els principis promulgats per la BBC, era la d'informar, formar i entretenir l'audiència.

Amb el pas dels anys, es van produir un seguit de fets importants com ara la incorporació de la televisió i el naixement de la FM, els quals van incrementar la penetració social dels mitjans audiovisuals. Mentre el model americà era cada cop més competitiu i l'oferta programàtica se segmentava i s'especialitzava, l'europeu resistia com podia les pressions

de liberalització i l'entrada d'operadors privats en el mercat. Va ser finalment cap a la dècada dels vuitanta que la major part dels països europeus van iniciar un procés conegut com a *desregulació*, el qual ha afectat de soca-rel tot el conjunt del sistema i ha incidit de manera molt negativa en l'estabilitat del sector públic.

Des de fa temps, el present i el futur de l'audiovisual públic és un tema de permanent actualitat, des d'una doble perspectiva: en primer lloc, de la seva funcionalitat en un context de mercat més lliure i, en segon lloc, de la problemàtica del seu finançament; dit amb altres paraules, es tracta de saber com es combina el discurs econòmic europeu imperant basat en la competència amb la necessitat de fer una televisió i una ràdio de qualitat, sense haver d'obeir la pressió publicitària o la incertesa del finançament.

L'objectiu d'aquestes jornades és acostar-nos a aquest tema tan complex des d'una perspectiva múltiple, que combini el rigor acadèmic dels qui han dedicat el seu esforç a estudiar-lo, amb l'experiència dels directius i professionals que hi treballen, i també amb l'opinió dels diferents sectors polítics i socials implicats.

Confiem que aquesta col·laboració entre el Col·legi de Periodistes i la Societat Catalana de Comunicació doni els resultats que esperem, dels quals, a més a més, intentarem deixar testimoni amb la publicació en la revista TREBALLS DE COMUNICACIÓ, del contingut de les diferents ponències i debats.

Voldria donar les gràcies a la coordinadora d'aquestes Jornades i membre de la SCC, Lúcia Oliva, i al Col·legi de Periodistes de Catalunya per la seva col·laboració.

SALVADOR ALSIUS I CLAVERA

Degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Des que l'any 1992 els periodistes catalans vàrem desenvolupar el nostre segon congrés professional, implantàrem el costum d'asseure'ns anyalment en unes jornades de reflexió, debat i prospectiva a l'entorn d'aquelles qüestions que ens afecten, ens preocupen i ens interessen sobre l'exercici del periodisme i sobre la realitat dels mitjans de comunicació; tenint sempre molt en compte no sols la dimensió interna del col·lectiu que conformem, sinó també, i sobretot, la transcendència social de la

nostra tasca. I cada any, en triar els temes objecte de les sessions de treball, tenim molt clara aquesta doble perspectiva.

Enguany, de tota manera, hem introduït alguns canvis en el format de la Jornada Anual: un marc físic més reduït i la coorganització amb una altra institució, la Societat Catalana de Comunicació, amb la qual ens uneixen llaços fraternals i interessos de recerca professional semblants.

Pel que fa al tema, la ràdio i la televisió públiques del segle XXI, compleix a bastament la doble dimensió de la qual parlava més amunt: la pública incidència social, per raons més que òbvies, de la titularitat no privada de les ones radiofòniques i els espais televisius; i l'aportació que els professionals de la comunicació hem de fer a l'objectiu d'una ràdio i una televisió públiques plurals, independents, rigoroses i amb esperit de servei indiscutible. Quins mitjans públics considerem, els periodistes, que han d'ubicar-se en el complex panorama audiovisual del segle XXI; quin model organitzatiu, quin finançament, equilibrat entre la necessària aportació dels eraris públics i els ingressos procedents d'un mercat publicitari competitiu i respectuós alhora amb els criteris no estrictament mercantilistes que la ràdio i la televisió de servei públic ens demanen; quina dependència i control dels representants democràtics de la ciutadania, etc. Però, també, quines eines de treball requerim, els periodistes, que es posin a les nostres mans, per poder desenvolupar la tasca informativa amb les garanties mínimes d'obtenció de productes de comunicació lliures, èticament correctes, de qualitat i interessants per al públic. I quin marc de relacions i condicions laborals, i de drets i deures professionals necessitem per assolir aquestes voluntats.

De tot això, se n'ha parlat en la Jornada Anual de 1998 i, de tot això, en ve parlant un grup específic de treball constituït fa gairebé un any en el si del Col·legi. I de tot plegat, en comencen a sortir propostes de futur.

Per acabar, voldria manifestar la satisfacció del Col·legi per aquesta col·laboració amb la Societat Catalana de Comunicació, preludi —n'estem convençuts— de posteriors i fructíferes activitats conjuntes. I també voldria agrair d'una manera especial a la coordinadora de les Jornades, la companya Llúcia Oliva, el bon treball desenvolupat.